

नेपाल राजपत्र

भाग ५

श्री ५ को सरकारद्वारा प्रकाशित

काठमाडौं, कार्तिक २१ गते २०२६ साल

श्री ५ को सरकार

कानून तथा न्याय मन्त्रालय

बिराटनगर, जनकपुर र झापामा टेलिफोन एक्सचेञ्जको स्थापना गर्ने सम्बन्धमा श्री ५ को सरकार नेपाल र भारत सरकारको बीच मार्च १३, १९७२ तदनुसार फाल्गुन ३०, २०२६ मा भएको सम्झौताको प्रामाणिक प्रति अंग्रेजी भाषामा भएकोमा सोको अंग्रेजी भाषाको प्रति र उक्त सम्झौताको प्रामाणिक प्रति नेपाली भाषामा नभएकोमा सोको अनुवाद समेत सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ ।

AGREEMENT BETWEEN HIS MAJESTY'S GOVERNMENT
OF NEPAL AND THE GOVERNMENT OF INDIA FOR
THE ESTABLISHMENT OF TELEPHONE EXCHANGES AT
BIRATNAGAR, JANAKPUR AND JHAPA.

His Majesty's Government of Nepal, hereinafter called 'H.M.G.'
and the Government of India, hereinafter called the 'G.O.I',

Being desirous of co-operating with each other in promoting the development of internal Telecommunication facilities in Nepal,

Have agreed as follows:-

(७)

३८३

आधिकारिकता-मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(६)

नेपाल राजपत्र भाग ५

ARTICLE 1

The G.O.I agree to make available funds to the extent of Rs. 51.80 lakhs (Rupees fifty one lakhs and eighty thousand only) in Indian Currency for the establishment of telephone exchanges at Biratnagar, Janakpur and Jhapa in Nepal, according to the scheme appended herewith, hereinafter, called the Project. This aid will be utilised before 31.3.1974. The cost of installation of the said exchanges in excess of Rs. 51.80 lakhs (Indian Currency) shall be borne by H. M. G.

ARTICLE 2

The building component of the Project will be executed by the Central Engineering Division of H.M.G. The telecommunication component will be executed under the auspices of the Telecommunication Board, hereinafter called the 'Board', already set up by H.M.G. for the purpose of telecommunication development. The Director, Member (Posts & Telegraphs) and Member (Finance and Accounts) of the Indian Co-operation Mission (hereinafter called 'ICM') will be advisors to the Board and will be invited to attend all such meetings of the Board which relate to the Projects provided herein this Agreement.

ARTICLE 3

The G.O.I. will place at the disposal of the Board a Telegraph Engineering Division, hereinafter called the 'Division', of the Indian Post & Telegraphs under Divisional Engineer, Telegraphs (hereinafter called 'DET') for the execution of the telecommunication component of the Project. The G.O.I. will also provide the technical, accounting and other staff of the Division except to the extent suitable qualified Nepali staff is made available by H.M.G. The Post and Telegraphs stores and equipment required for the Project will also be supplied by the G.O.I. The codes and rules (Financial, Administrative and Technical) of the Indian Posts and Telegraphs Department, will be adopted by the Board for the Division and will apply *mutatis mutandis*.

The acceptance testing of the installations done by the DET will be carried out by the Additional Chief Engineer, Technical & Development Circle, Posts & Telegraphs, Jabalpur, on behalf of the G.O.I. and expenses in this regard will be debitable to the Project.

346
आधिकारिकतः मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

ARTICLE 4

The DET will submit expenditure statements relating to the telecommunication component of the Project each month to the Board. He will also render accounts to the Accountant General, P & T, Delhi, or the Branch Audit Office at Delhi for the money spent from Indian Aid Funds or final accounting and auditing.

The Director, ICM or his nominee may inspect any record and accounts with reference to the Aid provided by the G.O.I. under this Agreement.

The requirements of funds for the telecommunication component of the Project will be worked out and intimated to the Board as well as the I. C. M. by the DET on an annual basis and the I.C.M. will arrange for the release of the necessary amounts to the DET accordingly under intimation to the Board.

ARTICLE 5

HMG will arrange annual audit of works and expenditure so as to complete full cycle of audit at least once every year and will also carry out final completion of audit of each work within six months from the date of completion of the work. Such audit report will be forwarded to the Director, ICM within the next financial year. Audit charges will be borne by HMG.

ARTICLE 6

The Board will approve the annual budget estimates for the Project and review the progress of work periodically. Budget estimates as approved by the Board will be duly reflected in HMG's budgets.

ARTICLE 7

The GOI will provide, at additional expense, training facilities at the Project or in India, as needed, for suitable technical personnel deputed for the purpose by HMG.

ARTICLE 8

Whereas generally the Project would be in accordance with the scheme appended herewith and implemented as indicated above, any modification may be made in consultation between HMG and the ICM.

ARTICLE 9

HMG will provide the necessary land for the Project, free from all encumbrances. The payment of compensation, if any, and the settlement of claims from disputes arising therefrom, will be the responsibility of H.M. G.. HMG shall also arrange the supply of timber, sand, stone, limestone and other raw materials, required for the Project, free of royalty, excise duty, licensing fee and other levies.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागू हुनेछ।

ARTICLE 10

H.M.G. will ensure that the goods, materials, equipments, machinery and transport, etc., which are brought into Nepal or are moved from one place to another within Nepal for the execution of the Project either by the Project authorities or by the contractors employed on the project, are afforded expeditious transit from India to Nepal or within the territory of Nepal, and are exempt from licensing requirements and from payment of all customs duties, taxes, cesses and levies of any kind. HMG will also ensure that the goods, materials, equipment, machinery and transport etc. brought into Nepal from India as above, will be allowed to be taken back to India when no longer required for the execution of the Project subject to the provisions contained in Article 21 hereunder. Exemptions from licensing requirements and from payment of all customs duties, taxes, cesses and levies of any kind shall also extend to the transport and goods for personal use of India-based personnel working for the Project. The principles and procedures regarding the facilities to be extended to the Indian contractors and exemption from import and export duties and other local levies, of all supplies, materials, equipment and vehicles etc. imported for contract work, as worked out between the Director, Indian Co-operation Mission, and HMG for the Trisuli Hydel Project will apply *mutatis mutandis* to the Project. This will include exemption from income tax and other taxes except contract tax.

The contract tax payable by Indian contractors will be collected by the Project authorities but credited to Project funds under advice to HMG.

ARTICLE 11

H. M. G. will provide the foreign exchange needed for purchase of machinery, materials, stores, equipment and vehicles for the Project, against allotments made in Indian currency by the G. O. I.

ARTICLE 12

The Project authorities, or their contractors shall be allowed to import from India skilled and semi-skilled labour to the extent not available in Nepal. HMG will make arrangements to ensure that the requirements of unskilled labour for the Project are fully met.

HMG will extend all possible help and co-operation to the Project authorities in the maintenance of peaceful labour relations and the safeguarding of the personnel and property of the Project in the event of a strike,

आधिकारिकता ^{मुद्रण} ~~द्वारा~~ भागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

ARTICLE 13

Contractors of the Project from outside Nepal will be free to import any amount of currency that may be deemed necessary but will convert it into Nepalese currency at legally recognised exchange counters for transactions inside Nepal for the execution of their work. They will be allowed to repatriate their currency holding which will be converted into Indian currency by the Nepal Rastra Bank.

ARTICLE 14

H.M.G. will ensure expeditious grant of licenses, permits and other such authorisations to enable the Project authorities or their contractors to execute work relating to the Project.

ARTICLE 15

HMG will make necessary security arrangements for the protection of the personnel as well as the materials, equipments etc. at all the various sites of construction and operations including in transit where necessary.

ARTICLE 16

In the event of any legal action arising from activities undertaken in pursuance of this Project, H.M.G. will assume full responsibility for the defence of such action in Nepal and will take responsibility for the continued execution of the Project and will assure immunity from garnishment or any other legal process of title to all contributions made for or property and benefits derived from the execution of the Project.

ARTICLE 17

The funds provided by the G. O. I. under this Agreement will be utilised for:—

- (1) The purchase of stores, equipment, vehicles and machinery required in connection with the execution of works;
- (2) Meeting the expenditure on salaries, allowances and travelling allowances etc. of the staff employed for the execution of the works;
- (3) Meeting the cost of personnel obtained from India to advise and assist in the execution of the works;
- (4) Meeting the expenditure on construction of buildings; and
- (5) Meeting the expenditure on construction of other works.

३३६
आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

ARTICLE 18

The expenditure for any purchases made through the G.O.I. and the expenditure under item (iii) of Article 17 above, will be incurred directly by the G.O.I. and the amounts debited to the aid under this Agreement. The expenditure on item (iv) of Article 17 will be withheld by the I.C.M., and made available to the agency executing the said work. This amount will also be debited to the aid under this Agreement. Any expenditure already incurred by the G.O.I. for any of the purposes mentioned in this Agreement shall be eligible for being debited to the aid under this Agreement.

ARTICLE 19

Subject to the stipulations in Article 17 and 18 above, the aid available in cash will be by way of advances paid periodically by the I. C. M., into an account to be opened in the Nepal Rastra Bank in the name of the Project.

ARTICLE 20

HMG will take over the responsibility for maintenance of sections of the Project as and when they are certified as completed by the DET, unless it is otherwise agreed between HMG and GOI for the maintenance of the Project to be carried out by DET for some specified period, after its completion.

ARTICLE 21

Of the construction equipment, machinery, vehicles etc. purchased out of the Project funds, the Project will be debited only with the depreciation in the value of these articles except those which may be required and retained for maintenance.

All residual construction equipment, machinery, vehicles etc. on the completion of the Project, will be disposed of as under:—

- (a) Items of equipment, machinery, vehicles etc. required for other ICM Projects will be released on the authority of the Director, I.C.M. under intimation to H.M.G. The depreciated value of such items will be credited to the Project and debited to Aid funds.

- (b) If HMG are in need of certain items of surplus equipment, machinery, vehicles etc., such items may be released with the agreement and under the authority of the Director, I.C.M. Necessary credit of the depreciated value of such items will be afforded to the Project by per contra debit to Aid Funds.
- (c) Surplus items of equipment, machinery, vehicles, etc. required neither by HMG nor by other ICM projects may be considered for use in projects in India with the knowledge and approval of H.M.G. Credit for the depreciated value of such items will be afforded to the project.

ARTICLE 22

This agreement shall come into force with effect from the date on which it is signed and will remain in force until completion of the Project, unless terminated earlier by either party by giving three months' notice in writing to the other party.

In WITNESS WHEREOF, we, the undersigned, being duly authorised by our respective Governments, have signed the Agreement.

Done at Kathmandu in the English language in four original copies, all of which are equally authentic, on this thirteenth day of March, one thousand nine hundred and seventy two.

FOR
HIS MAJESTY'S GOVERNMENT OF
NEPAL

(B. B. Pradhan)
Secretary
Ministry of Finance

FOR
THE GOVERNMENT OF
INDIA

(Rajeshwar Prasad)
Director
Indian Co-operation Mission
Kathmandu (Nepal)

388

आधिकारिकता. मुद्रण विभागबाट. प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

**SCHEME FOR PROVIDING TELEPHONE EXCHANGES
AT BIRATNAGAR, JANAKPUR AND JHAPA IN NEPAL
UNDER INDIAN AID PROGRAMME.**

The expansion of commercial industrial and administrative activities in Nepal over the past few years has led to a growing demand for the telecommunication facilities, the growth of which is an integral element in the economic and technological advance of the country. The development of telecommunications is also vitally essential in view of the mountainous terrain in a country like Nepal where the development of surface transport facilities is difficult and time consuming. In this context, H.M.G. have visualised the extension of telecommunication services in important areas of Nepal which are potentially the centres of the growth of economic activities and where the advance planning for provision of telecommunication facilities is most urgent. The Government of India have been approached by H.M.G. for providing financial and technical assistance for the establishment of telephone exchanges at BIRATNAGAR, JANAKPUR AND JHAPA as per the scheme indicated below:-

1. BIRATNAGAR TELEPHONE EXCHANGE:-

This is an important industrial and commercial town in the eastern part of the Terai and is the second biggest town in Nepal. At present the town has an exchange of (400) lines capacity of C. B. Manual type. The existing capacity of the exchange is, however, unable to cope with the growing demand and hence it is proposed to instal an exchange for 1300 lines capacity of the Automatic Pentaconta Crossbar type in Biratnagar. The exchange will be connected with the general Trunk network via Kathmandu by VHF. Under a separate agreement signed between G. O. I. and H. M. G. Nepal, Biratnagar will be connected to Jogbani and Calcutta in India. Power supply is available in the town and HMG would make arrangement to provide the same to the exchange building. Land for constructing the exchange building will be provided by H. M. G. free of cost and encumbrances. The cost regarding building and telecommunication component would be borne out of the aid funds provided by the Govt. of India to Nepal. Necessary facilities for airconditioning of the telephone exchange building in BIRATNAGAR would also be provided.

2. JANAKPUR TELEPHONE EXCHANGE:-

Janakpur, which is an important religious place in the Terai, is fast developing into a busy centre of trade and commerce. With the completion of the East-West Highway and Dhalkebar-Janakpur-Jaleshwar Road, the activities in the fields of trade, commerce and industry in and around Janakpur would considerably expand and in this context it has been envisaged to provide telecommunication facilities for the people in this area.

As there is no power supply in the town at present, it is proposed to open a 200 lines C.B. Manual Exchange with adequate cable network. The exchange will be run on secondary battery which will be charged by Engine generator. At a later date when power supply becomes available, the Manual Exchange could be replaced by one of Automatic Crossbar type. The building alongwith electrical installation for the future supply would also be provided by G.O.I. Land for the building will be provided by H.M.G. free of cost and encumbrances.

3. JHAPA TELEPHONE EXCHANE:-

Jhapa is district town in Mechi Anchal and has of late assumed considerable importance in the development of local trade and industries. HMG have also planned to set up an industrial Estate in the area. The provision of telephone exchange facility for this area has been considered essential. Since power supply at JHAPA is not available, it is proposed to instal a 100 line C.B. Manual Exchange to meet the telephone requirements of the town. The exchange will be run on secondary battery which will be charged by engine generator. The land will be arranged by the H.M.G. free of cost and encumbrances. The building and electric installations would be provided by G.O.I. The exchange will be connected to the general Trunk network via Kathmandu on suitable system.

4. AGENCY FOR EXECUTION AND COSTS:-

(a) The various telecommunication works under this scheme will be carried out by the Indian P & T Department and the construction of the building including electrification and provision of furniture in the three exchange buildings will be carried out by the Central Engineering Division of H.M.G. Nepal. However, the preliminary and detailed drawings for the buildings will be prepared by the Senior Architect of Indian P & T Department after the site plan is furnished to him. The work in this scheme would be taken up only after the signing of the Agreement. Approximate cost of the Scheme has been worked out and is given in Annexure I. The cost of telecommunication works at BIRATNAGAR, JANAKPUR AND JHAPA to be carried out by the Indian P & T Department will be approximately Rs 54,87,000 (I.C.). The cost of the building works at Biratnagar, Janakpur & Jhapa which will be executed by the Central Engineering Division will be approximately Rs 11,79,000 (I. C.). Thus the total cost of the scheme will be Rs 66,66,000 (I.C.).

(b) The technical specification for the telecommunication works will be drawn by the Indian P & T Department.

For execution of the telecommunication works, a construction Division will be formed with headquarter at Kathmandu or Biratnagar. The staff required for the execution of the Telecommunication works and maintenance of the same is given in Annexure IV.

5. TRAINING

Necessary arrangement will be made to provide training facilities in India for the Nepalese personnel to be employed for the installation and maintenance purposes as may be considered necessary to the extent of Rs. 2 lakhs.

ANNEXURE I

Cost of telecommunication facilities, to be provided under 'New Telephone Exchange Scheme at BIRATNAGAR, JANAKPUR & JHAPA IN NEPAL.

<u>Particulars</u>	<u>Approx. cost in IC</u>
a) Open wire line route	NIL
b) Transmission equipment	NIL
c) Telegraph equipment	NIL
d) Trunk Exchanges	NIL
e) 1300 line Automatic Crossbar Exchange(penta-conta type) at BIRATNAGAR	Rs.40,24,691
f) 200 line C.B. Manual Exchange at JANAKPUR	Rs.2,91,305
g) 100 line C. B. Manual Exchange at JHAPA	Rs. 1,89,766
h) Buildings, electrical installations and furniture	

<u>Name of Exchange</u>	<u>Plinth area</u>	
(i) BIRATNAGAR	5920 Sq. ft.	Rs. 6,50,518.
(ii) Airconditioning of the equipment rooms of BIRATNAGAR EXCHANGE BUILDING		Rs 1,35,000
(iii) JANAKPUR (building and electrical installation)		Rs. 1,96,526
(iv) Jhapa --do-		Rs. 1,96,526

i) Cost of Establishment

Biratnagar Apparatus & Plant	Rs. 4,00,769
Janakpur & Jhapa Apparatus & Plant	Rs. 22,767
Other than Apparatus & Plant for 3 exchanges	Rs. 4,80,134

j) Cost of Acceptance Testing Staff

(to be deputed from Jabalpur T&D Circle)	Rs. 45,000
k) Local Staff to be recruited for the Project	Rs. 33,000

Grand Total. . Rs. 66,66,002.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

ANNEXURE II

Detailed Cost of Installing 1300 Lines Crossbar Exchange at Biratnagar.

Item	Cash	Stores	Overheads	Total
	Rs	Rs	Rs	Rs
Buildings	4,73,600	—	71,040	5,44,640
Electric Installalion	98,035	—	7,843	1,05,878
Airconditioning work	1,10,000	—	25,000	1,35,000
Apparatus & Plants (I.T.I)	22,46,400	62,400	26,838	23,35,638
Cables	1,14,000	9,12,000	1,01,916	11,27,916
Subscribers Apparatus & plants	1,27,500	8,500	1,870	1,37,870
Lines and Wires	76,500	1,99,750	22,838	2,99,088
Contribution charges	1,24,179	—	—	1,24,179
Total	33,70,214	11,82,650	2,57,345	48,10,209

Cost of installation of 100 Lines Manual Exchange at JHAPA

Building	1,43,000	—	21,540	1,64,540
Electrical Installation	29,617	—	2,369	31,986
Apparatus & Plants	1,000	12,000	1,336	14,336
Subscriber Apparatus & Plants	1,000	15,000	1,668	17,668
Lines and Wires	9,000	24,000	2,542	35,542
Cables	12,500	80,000	8,965	1,01,465
Engine Alternator	7,000	—	—	7,000
Contribution charges	13,755	—	—	13,755
Total	2,16,872	1,31,000	38,420	3,86,292

Cost of installation of 200 Lines Manual Exchange at Janakpur

Item	Cash	Stores	Overheads	Total
	Rs	Rs	Rs	Rs
Buildings	1,43,000	—	21,540	1,64,540
Electrical Installation	29,617	—	2,369	31,986
Apparatus & Plant	2,000	24,000	2,672	28,672
Subs. Apparatus & Plant	2,000	30,000	3,335	35,335
Lines & Wires	18,000	45,000	5,153	68,153
Cables	20,000	1,00,000	11,250	1,31,250
Engine Alternator	7,000	—	—	7,000
Contribution Charges	20,895	—	—	20,895
Total	2,42,512	1,99,000	46,319	4,87,831

आधिकांकित मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

Page 6 of Annexure II

	Rs
A) Cost of Installing Exchange at BIRATNAGAR	48,10,209
Cost of Installing Exchange at JHAPA	3,86,292
Cost of Installing Exchange at JANAKPUR	4,87,831
B) Cost of establishment charges A&P, BIRATNAGAR	4,00,769
Cost of establishment charges A&P, JHAPA and JANAKPUR	22,767
Cost of establishment charges for three exchanges other than A&P	4,80,134
C) Cost of Acceptance Testing Staff	45,000
D) Cost of Local Staff to be recruited for the Project	33,000
Grand Total	66,66,002
say	66,66,000
(Rupees Sixtysix Lakhs sixtysix thousand in Indian Currency)	

ANNEXURE III

Schedule of accommodation for a Telecommunication building at BIRATNAGAR (NEPAL) to accommodate an Automatic Exchange (Pentaconta) of 13000 Lines capacity.

(1) Switch Room	..1500	Sq. ft.
(2) Battery Room	.. 400	"
(3) Power Room	.. 400	"
(4) M.D.F. and Test Desk	.. 400	"
(5) Auto Manual Trunk Room	.. 400	"
(6) Airconditioning Plant Room	.. 300	"
(7) Other amenities	.. 300	"
Total CARPET		
Area: 3700 Sq. ft.		
Total PLINTH		
Area: 3700 Sq. ft. x 1.6		
= 5920 Sq. ft.		

ANNEXURE IV

Annexure showing Staff required for executirn of the Project.

A. Divisional Office/Sub Divisional Office and Outdoor Plant Work.

Sl. No.	Designation	No of Posts	Period
1.	D.E.T.	1.	2 1/2 Years
2.	A.E.	1.	1 year
3.	Sr. Divil. Acctt. (P & T)	1.	2 1/2 year
4.	Engg. Supervisors	2)	One for 2 1/2 year one for 1 year
5.	Steno-typist for DET	1	1 year
6.	Clerks	2)	One for 2 1/2 year One for 1 year
7.	Cable Jointer	1	1 1/2 year
8.	Sub Inspectors	2)	1 year
9.	Linemen	4)	Two for 2 year Two for 1 year

ANNEXURE IV (Contd)

B. Installation of Apparatus and Plant Equipment at Biratnagar

1. A.E.	1	1 year
2. Engineering Supervisors	6	1 year
3. Mechanics	16	1 year

C-1 Installation of Apparatus and Plant at Janakpur & Jhapa

1. Engineering Supervisor	1	4 months
2. Mechanics	3	4 months

C-2 Local Staff to be recruited

Sl. No.	Designation	Total No	Period
1.	Drivers	3	1 for 2 1/2 years 1 for 2 years 1 for 1 year
2.	Cleaners	3	1 for 2 1/2 years 1 for 2 years 1 for 1 year
3.	Peons	3	1 for 2 1/2 years 1 for 2 years 1 for 1 year

D Staff for Acceptance Testing

1. Assistant Engineer	1
2. Engineering Supervisors	2
3. Mechanics	6

E Suggested staff for maintenance and operations

1. Assistant Engineer	1	(for all the three exchanges)
2. Engineering Supervisors	4	(3 for Biratnagar, 1 for Janakpur and Jhapa)
3. Traffic Supervisor	1	(for Biratnagar Exchange)
4. Sub Inspectors, Telegraphs	3	(2 for Biratnagar and 1 for Janakpur & Jhapa)
5. Mechanics	8	(5 for Biratnagar, 2 for Janakpur and 1 for Jhapa)
6. Operators	22	(10 for Biratnagar, 7 for Janakpur and 5 for Jhapa)
7. Linemen	17	(10 for Biratnagar, 5 for Janakpur and 2 for Jhapa)

नेपाली अनुवाद

श्री ५ को सरकार, नेपाल र भारत सरकारका बीच विराटनगर, जनकपुर र झापामा टेलिफोन एक्सचेन्जको स्थापना गर्ने सम्बन्धमा भएको सम्झौता

श्री ५ को सरकार नेपाल, यसपछि एच. एम. जी. भनिएको भारत सरकार, यसपछि जि. ओ. आई. भनिएको ।

नेपालमा आन्तरिक दूर संचार सुविधाहरूको विकासको प्रवर्द्धन परस्पर सहयोग गर्न ईच्छुक भएर,

देहायबमोजिम गर्न मञ्जूर गरेका छन्:-

धारा- १

जि.ओ.आई. ले यसपछि परियोजना भनिएको, यसै साथ संलग्न रहेका योजना अनुसार नेपालको विराटनगर, जनकपुर र झापामा टेलिफोन एक्सचेन्ज स्थापना गर्नको निमित्त भारतीय मुद्रामा रु. ५१.८० लाख (एकाउन्न लाख र असी हजार मात्र) सम्मको कोष उपलब्ध गर्न मञ्जूर गर्दछ । यो सहायता ३१,३, १९७४ भन्दा अगावै प्रयोग गरिनेछ । उल्लिखित एक्सचेन्जहरूको जडानको लागि रु. ५१.८० (भारतीय मुद्रा) भन्दा बढीको खर्च एच. एम. जी. द्वारा व्यहोरिनेछ ।

धारा- २

परियोजनाको निमित्त निर्माण सम्बन्धी अवयव एच. एम. जी.को केन्द्रीय इन्जिनियरिंग डिभिजनद्वारा कार्यान्वित गरिनेछ । दूर संचार सम्बन्धी अवयव दूर संचारको विकासको निमित्त एच. एम. जी. द्वारा पहिलेनै खडा गरिएको दूर संचार समिति, यसपछि समिति भनिएको को संरक्षणमा कार्यान्वित गरिनेछ । भारतीय सहयोग नियोग (यसपछि आई. सी. एम. भनिएको) को निर्देशक, सदस्य (डांक र तार) र सदस्य (अर्थ र लेखा) समितिका सल्लाहकार हुनेछन् र निजहरूलाई सम्झौतामा व्यवस्था गरिएको परियोजनासंग सम्बन्धित समितिको सबै बैठकहरूमा आमन्त्रित गरिनेछ ।

धारा- ३

जि. ओ. आई.ले परियोजनाको दूर संचार सम्बन्धी अवयव कार्यान्वयनको लागि समितिको अधीन भारतीय डांक र तारको एक टेलिग्राफ इन्जिनियरिंग डिभिजन, यसपछि "डिभिजन" भनिएको, डिभिजनल इन्जिनियरिङ्ग टेलिग्राफ (यसपछि डिइटी भनिएको) को मातहत रहने गरी राख्नेछ । जी. ओ. आई. ले एच. एम. जी. द्वारा उपयुक्त योग्य नेपाली कर्मचारी वर्ग उपलब्ध गराइएकोमा बाहेक डिभिजनको प्राविधिक, लेखा तथा अरु कर्मचारी वर्गको पनि व्यवस्था गर्नेछ । परियोजनाको लागि आवश्यक डांक र तार भण्डार उपकरण पनि जि. ओ.

आधिकारिक तर्फ मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

आई. द्वारा पूर्ति गरिनेछ । भारतीय डांक र तार विभागको संकेतहरू र नियमहरू (वित्तिय, प्रशासकिय र प्राविधिक) डिभिजनको निमित्त समितिले अपनाउनेछ र सो आवश्यक परिवर्तनहरू भई लागू हुनेछ ।

डिइटीद्वारा गरिएको जडानहरूको जि. ओ. आई. को तर्फबाट स्वीकृति परिक्षण एडिशनल चीफ इन्जिनियर टेक्निकल एण्ड डेभलपमेण्ट सर्कल, पोष्ट तथा टेलिग्राफस्, जवलपुर-द्वारा पूरा गरिनेछ र यस सम्बन्धी खर्चहरू परियोजनाको व्यय भार हुनेछ ।

धारा- ४

डिइटीले परियोजनाको दूर संचार अवयवको खर्चको विवरण प्रत्येक महीना समितिमा पेश गर्नेछ । उसले भारतीय सहायता कोषबाट खर्च भएको रूपैयाँको निमित्त एकाउण्टेण्ट जनरल पी. एण्ड टी. दिल्ली वा दिल्लीमा लेखापरीक्षण शाखा कार्यालयमा अन्तिम हिसाब र लेखा परीक्षणका लागि हिसाव पनि दिनेछ ।

निर्देशक आई. सी. एम. वा निजद्वारा मनोनीत व्यक्तिले यस सम्झौता अन्तर्गत जि. ओ. आई. द्वारा व्यवस्था गरिएको सहायता सम्बन्धी जुनसुकै रेकर्ड तथा हिसाबको निरीक्षण गर्न सक्नेछ ।

डिइटीले वार्षिक आधारमा परियोजनाको दूर संचार अवयवको कोषको आवश्यकताहरूको विवरण तयार गरी समितिलाई र आई. सी. एम. लाई पनि जानकारी दिनेछ र आई. सी. एम. ले सोही अनुसार समितिलाई जानकारी दिई डिइटीलाई आवश्यक रकमहरू निकासी दिने प्रबन्ध गर्नेछ ।

धारा- ५

एच. एम. जी. ले कम्तीमा हरेक वर्ष लेखापरीक्षणको पूर्ण चक्र पूरा हुने गरी कार्यहरू र खर्चको वार्षिक लेखापरीक्षणको प्रबन्ध गर्नेछ र कार्य सम्पन्न भएको मितिले छ महीनाभित्र प्रत्येक कार्यको लेखापरीक्षणको अन्तिम समाप्ति पनि पूरा गर्नेछ ।

यस्तो लेखापरीक्षणको प्रतिवेदन आगामी आर्थिक वर्षभित्र निर्देशक आई. सी. एम. कहां पठाइनेछ । लेखापरीक्षण सम्बन्धी खर्चहरू एच. एम. जी. ले व्यहोर्नेछ ।

धारा- ६

समितिले परियोजनाको निमित्त वार्षिक बजेट अनुमान स्वीकृत गर्नेछ र नियमित अन्तरमा कार्यको प्रगतिको पुनरावलोकन गर्नेछ । समितिद्वारा स्वीकृत भए मुताविकको बजेट अनुमान एच. एम. जी. को बजेटमा रीतपूर्वक प्रतिबिम्बित गरिनेछ ।

धारा- ७

जी. ओ. आई. ले एच. एम. जी. द्वारा त्यस अभिप्रायका लागि खटाइएका उपयुक्त प्राविधिक कर्मचारी वर्गको निमित्त आवश्यकता भए मुताविक परियोजना स्थलमा वा भारतमा अतिरिक्त खर्चमा प्रशिक्षण सुविधाहरूको व्यवस्था गर्नेछ ।

आधिकारिक मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागू हुनेछ।

धारा- ८

जब कि सामान्यतया परियोजना यसै साथ संलग्न योजना अनुसार हुनेछ र माथि निर्दिष्ट भए बमोजिम कार्यान्वित गरिनेछ त्यसमा जुनसुकै संशोधन एच. एम. जी. र आई. सी. एम. का बीच परामर्शद्वारा गर्न सकिन्छ ।

धारा- ९

एच. एम. जी. ले परियोजनाको निमित्त सबै प्रकारको रूकावटरहित आवश्यक जग्गाको व्यवस्था गर्नेछ । सो बापत कुनै क्षतिपूर्ति दिनुपर्ने भए सो र त्यस सम्बन्धी झगडाहरूबाट उत्पन्न दावीहरूको निरोपण गर्ने उत्तरदायित्व एच. एम. जी. को हुनेछ । एच. एम. जी. ले परियोजनाको निमित्त आवश्यक परेको काठ, बालुवा, ढुङ्गा, चुनढुङ्गा र अरु कच्चा पदार्थहरू पनि अधिकारशुल्क, अन्तःशुल्क लाइसेन्स दस्तुर तथा अरु दस्तुरहरूरहित पूर्ति गर्ने प्रबन्ध गर्नेछ ।

धारा- १०

परियोजनाको कार्यान्वयनका लागि परियोजना अधिकारीहरूले वा परियोजनाको काममा लगाइएको ठेकदारहरूद्वारा नेपालमा ल्याएका वा नेपालभित्र एक ठाउँबाट अर्को ठाउँमा चलाइएका मालसामानहरू, सामग्रीहरू, उपकरणहरू, मेशिनरी र सवारी इत्यादिलाई भारतबाट नेपालमा ल्याउँदा वा नेपालको क्षेत्रभित्र छिटो परिवहन प्रदान गरिएको छ, र सो लाइसेन्स सम्बन्धी आवश्यकताहरूबाट, भन्सार महसूल, कर, चूंगी र कुनै किसिमको दस्तुरहरूबाट मुक्त छन् भन्ने एच. एम. जी. ले निश्चय गर्नेछ । यसपछि धारा २१ को व्यवस्थाहरूको अधीनमा रही माथि उल्लेख गरिएबमोजिम भारतबाट नेपालमा ल्याएका मालसामानहरू सामग्रीहरू, उपकरण, मेशिनरी र सवारी इत्यादि परियोजनाको कार्यान्वयनका लागि अरु बढी आवश्यक पर्ने नभएमा भारतमा फिर्ता लैजान दिइनेछ । लाइसेन्स सम्बन्धी आवश्यकताहरू, सबै किसिमका भन्सार महसूलहरू करहरू चूंगी तथा कुनै किसिमको दस्तुरहरूको भुक्तानीको छूट परियोजनाको निमित्त काम गरिरहेको भारत आधारित कर्मचारी वर्गको निजी प्रयोगको सवारी र मालसामानहरूका सम्बन्धमा पनि दिइनेछ । भारतीय ठेकदारहरूलाई दिइने सुविधाहरू ठेक्काको कामका लागि पैठारी गरिएका सबै किसिमका पूर्तिहरू, सामग्रीहरू, उपकरण र गाडीहरू इत्यादिको पैठारी र निकासी महसूलहरू र अरु स्थानीय दस्तुरहरूको छूट सम्बन्धमा भारतीय सहायता नियोगको निर्देशक र एच. एम. जी. का बीच त्रिशूली हाइडल प्रोजेक्टका लागि निर्धारण भएबमोजिमको सिद्धान्त र कार्यविधिहरू आवश्यक परिवर्तनहरू भई लागू हुनेछ । ठेक्का कर बाहेक यसमा आय कर र अरु करहरूको छूट सम्मिलित हुनेछ ।

भारतीय ठेकदारहरूले तिर्नुपर्ने ठेक्का कर परियोजना पदाधिकारीहरूद्वारा असूल गरिनेछ तर एच. एम. जी. लाई दिइने सल्लाह अनुसार सो परियोजना कोषमा जम्मा गरिनेछ ।

आधिकारिक मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागू हुनेछ।

धारा- ११

एच. एम. जी. ले जी. ओ. आई. द्वारा भारतीय मुद्रामा छुट्टाएका रकमबाट परियोजनाको निमित्त मेशिनरी सामग्रीहरू, भण्डारहरू, उपकरण र गाडीहरू खरीद गर्न आवश्यक भएमा विदेशी विनिमयको व्यवस्था गर्नेछ ।

धारा- १२

परियोजना पदाधिकारीहरू वा निजहरूको ठेक्दारहरूलाई नेपालमा उपलब्ध नभएका कुशल र अर्ध कुशल श्रम भारतबाट आयात गर्न दिइनेछ । परियोजनाका लागि कुशल श्रमको आवश्यकताहरू पूर्ण रूपले पूरा भएको छ भन्ने कुरा एच. एम. जी. ले निश्चय गर्नेछ ।

हडताल भएको अवस्थामा एच. एम. जी. ले परियोजनाका अधिकारीहरूलाई शान्तिपूर्ण श्रम सम्बन्ध कायम गर्न र परियोजनाको कर्मचारी वर्ग र सम्पत्ति सुरक्षित गर्न सबै सम्भव मद्दत र सहयोग दिनेछ ।

धारा- १३

नेपाल बाहिरका ठेक्दारहरूले आवश्यक पर्ने जतिसुकै मुद्राको रकम आयात गर्न पाउने छन् तर सो रकम निजहरूले आफ्नो काम चलाउनको निमित्त नेपालभित्र कारोवारहरूका लागि कानूनी रूपले मान्यता प्राप्त विनिमय स्थलमा नेपाली मुद्रामा सट्टा गर्नेछन् । निजहरूलाई मुद्रा स्वदेश फिर्ता लैजान दिइनेछ जुन नेपाल राष्ट्र बैंकद्वारा भारतीय मुद्रामा सट्टा गरी दिनेछ ।

धारा- १४

एच. एम. जी. ले परियोजनासंग सम्बन्धित कामहरू कार्यान्वित गर्न परियोजना अधिकारीहरूलाई वा निजहरूको ठेक्दारहरूलाई समर्थ तुल्याउन लाइसेन्सहरू, अनुमतीहरू यस्तै अन्य अधिकारहरू शीघ्रताशीघ्र प्रदान भएको निश्चित गर्नेछ ।

धारा- १५

परिवहनमा लगायत जहाँ जहाँ आवश्यकता पर्छ एच. एम. जी. ले निर्माणको सबै विभिन्न स्थलहरूमा र परिचालनमा कर्मचारी वर्गको साथ साथै सामग्रीहरू, उपकरणहरू इत्यादिको आवश्यक सुरक्षाको प्रबन्ध गरी दिनेछ ।

धारा- १६

यस परियोजना अनुसार भएको कुनै काम कुराहरूबाट उत्पन्न हुने कुनै कानूनी कारवाइको अवस्थामा एच. एम. जी. ले नेपालमा यस्तो कार्यको प्रतिरक्षाको निमित्त पूरा उत्तरदायित्व लिनको साथै परियोजनाको निरन्तर कार्यान्वयनका लागि उत्तरदायित्व लिनेछ र परियोजनाको निमित्त दिइएको सबै सहायताहरूको हक वा सम्पत्ति तथा परियोजनाको कार्यान्वयनबाट उठाइएका लाभहरूका सम्बन्धमा परीक्षण-आदेश (गार्निशिमेन्ट) वा अरु कानूनी कारवाइको छुटकारा निश्चित गरी दिनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

धारा- १७

यस सम्झौता अन्तर्गत जी. ओ. आई. द्वारा व्यवस्था गरिएको कोष देहायको काममा प्रयोग गरिनेछः-

- (१) कार्यहरूको कार्यान्वयनका सम्बन्धमा आवश्यक भएका भण्डारहरू, उपकरण, गाडीहरू र मेशिनरीहरूको खरीद,
- (२) कार्यहरूको कार्यान्वयनका लागि काममा लगाइएका कर्मचारीहरूको तलब भत्ता र भ्रमण भत्ताको खर्च पूर्ति गर्ने,
- (३) कार्यहरूको कार्यान्वयनमा सल्लाह र सहायता गर्न भारतबाट प्राप्त कर्मचारी वर्गको खर्च पूर्ति गर्ने,
- (४) भवनहरूको निर्माणको खर्च पूर्ति गर्ने र
- (५) अरु कार्यहरूको निर्माणको खर्च पूर्ति गर्ने ।

धारा- १८

जी. ओ. आई. मार्फत भएको कुनै खरीदको खर्च र माथि धारा १७ को विषयमा ३ को खर्च र यो सम्झौता अन्तर्गतको सहायतामा खर्च जनाइएको रकम जी. ओ. आई द्वारा प्रत्यक्ष रूपले व्यहोरिनेछ । धारा १७ को विषय (४) को खर्च आई. सी. एम. द्वारा रोकी राखिनेछ, र उल्लिखित कार्यलाई कार्यान्वित गर्ने एजेन्सीलाई उपलब्ध गराइनेछ । यो रकम पनि यो सम्झौता अन्तर्गतको सहायतामा खर्च जनाइनेछ । यस सम्झौतामा उल्लिखित कुनै उद्देश्यका लागि जी. ओ. आई. द्वारा अगावै गरिएको कुनै खर्च यस सम्झौता अन्तर्गतको सहायतामा खर्च जनाउन उपयुक्त हुनेछ ।

धारा- १९

माथि धारा १७ को व्यवस्थाहरूको अधीनमा रही नगदीमा उपलब्ध सहायता परियोजनाको नाममा नेपाल राष्ट्र बैंकमा खोलिएको खातामा जम्मा हुने गरी नियमित अवधिमा आई. सी. एम. द्वारा भुक्तानी गरिएको पेशकीको रूपमा हुनेछ ।

धारा- २०

डिइटीद्वारा पूरा गरिने परियोजना समाप्त भएपछि केही निश्चित अवधिका लागि सो परियोजनाको सम्भारको निमित्त एच. एम. जी. र जी. ओ. आई. का बीच अन्यथा मञ्जूरी नभएमा डिइटीद्वारा परियोजनाको खण्डहरू पूरा भएको भनी प्रमाणित हुनासाथ एच. एम. जी. ले सो को सम्भारको जिम्मेवारी आफूले लिनेछ ।

आधिकारिकतः मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

धारा- २१

परियोजनाको कोषबाट खरीद भएको निर्माण सम्बन्धी उपकरण, मेशिनरी, गाडीहरू इत्यादिमध्ये सम्भारको निमित्त आवश्यक पर्ने तथा कायम राखिने बाहेक यी आजसामानहरूको मूल्यको ह्रासमा मात्र परियोजनाको खर्च जनाइनेछ । बाँकी सबै निर्माण सम्बन्धी उपकरण, मेशिनरी इत्यादि परियोजना पूरा भएपछि देहायबमोजिम व्यवस्था गरिनेछः-

- (क) आई. सी. एम. को लागि आवश्यक उपकरण, मेशिनरी, गाडीहरू इत्यादि वस्तुहरू निर्देशक आई. सी. एम. को अख्तियारीमा एच. एम. जी. लाई जानकारी दिएर छोडिनेछ । यस्ता वस्तुहरूको ह्रास मूल्य परियोजनामा जम्मा गरिनेछ र सहायता कोषमा खर्च जनाइनेछ ।
- (ख) यदि बाँकी रहेको उपकरण, मेशिनरी, गाडीहरू इत्यादि केही वस्तुहरू एच. एम. जी. लाई आवश्यक भएमा यस्ता वस्तुहरू सम्झौतामा तथा निर्देशक, आई. सी. एम. को अख्तियारीमा छोडिनेछ । यस्ता वस्तुहरूको ह्रास मूल्यको आवश्यक जम्मा (क्रेडिट) सहायता कोषहरूमा प्रतिखर्चद्वारा परियोजनालाई दिइनेछ ।
- (ग) एच. एम. जी. वा आई. सी. एम. का अरु परियोजनाहरूलाई आवश्यक नभएका उपकरण, मेशिनरी, गाडीहरू इत्यादि बाँकी रहेको वस्तुहरू एच. एम. जी. को जानकारी र स्वीकृतिका साथ भारतका परियोजनाहरूमा प्रयोग गर्न विचार गर्न सकिनेछ । यस्ता वस्तुहरूको ह्रास मूल्यको निमित्त संकलन (क्रेडिट) परियोजनालाई दिइनेछ ।

धारा- २२

यो सम्झौता हस्ताक्षर भएको मितिदेखि लागू हुनेछ र कुनै पक्षले अर्को पक्षलाई तीन महीनाको लिखित सूचना दिई अगावै अन्त नगरिएमा परियोजना पूरा नहुञ्जेलसम्म लागू रहनेछ ।

तल सहिछाप गर्ने हामीहरूले आफ्-आफ्नो सरकारबाट बिधिवत् अधिकार प्राप्त गरी सम्झौतामा हस्ताक्षर गरेका छौं ।

सन् उन्नाईस सय बहत्तरको मार्च तेह्र तारिखका दिन अंग्रेजी भाषाको चार मूल प्रतिहरूमा जसका सबै प्रतिहरू समानरूपले प्रामाणिक छन्, काठमाडौंमा हस्ताक्षर गरियो ।

श्री ५ को सरकार नेपालका तर्फबाट
(वी. वी. प्रधान)

भारत सरकारका तर्फबाट
(राजेश्वरप्रसाद)

सचिव
अर्थ मन्त्रालय

निर्देशक
भारतीय सहयोग नियोग, काठमाडौं
नेपाल

599
आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागू हुनेछ।

**भारतीय सहायता कार्यक्रम अन्तर्गत नेपालमा विराटनगर, जनकपुर
र झापामा टेलिफोन एक्सचेञ्जको व्यवस्थाका लागि योजना**

नेपालमा विगत केही वर्षहरूमा भएको वाणिज्य, औद्योगिक र प्रशासकीय गति-विधिको विस्तारले दूर सञ्चार सुविधाहरूको मागलाई बढाइएको छ, जसको उन्नति देशको आर्थिक र टेक्नोलोजिकल प्रगतिमा अभिन्न तत्व हो । नेपाल जस्तो पहाडी जमीन भएको देश जहाँ सतह यातायातको सुविधा कठिन र समय लाग्ने भएको सन्दर्भमा दूर सञ्चारको विकास पनि महत्वपूर्ण अनिवार्य छ । यस प्रसङ्गमा एच. एम. जी. ले नेपालको महत्वपूर्ण क्षेत्रहरू जुन आर्थिक गतिविधिहरूको उन्नतिका संभाव्य केन्द्रहरू छन् र जहाँ दूर सञ्चार सुविधाको व्यवस्थाको निमित्त अग्रिम योजना ज्यादै जरूरी छ त्यहाँ दूर सञ्चार सेवाहरूको विस्तारलाई ध्यान दिएको छ । एच. एम. जी. द्वारा भारत सरकारलाई तल निर्दिष्ट योजनाप्रति विराटनगर, जनकपुर र झापामा टेलिफोन एक्सचेञ्जको स्थापनाको निमित्त आर्थिक र प्राविधिक सहायताको व्यवस्था गर्न अनुरोध गरिएको छ:-

१. विराटनगर टेलिफोन एक्सचेञ्ज:-

यो तराईको पूर्वी भागमा महत्वपूर्ण औद्योगिक र व्यापारिक शहर हो र यो नेपालमा दोस्रो सबभन्दा ठूलो शहर हो । हाल यो शहरमा सी. वी. म्यानुयल किसिमको क्षमताको लाइन-हरू (४००) को एक्सचेञ्ज छ । तथापि हाल भइरहेको एक्सचेञ्जका क्षमता बढ्दो मांगको सामना गर्न असमर्थ छ र अतः विराटनगरमा अटोम्याटिक पेन्टाकोन्टा क्रसवार किसिमको १३०० लाइन क्षमताका लागि एक्सचेञ्ज जडान गर्न प्रस्तावित गरिएको छ । उक्त एक्सचेञ्ज भी. एच. एफ. द्वारा काठमाडौं भएर सामान्य ट्रंक व्यवस्थासंग जोडिनेछ । जी. ओ. आई. र एच. एम. जी. नेपालका बीच हस्ताक्षर भएको छुट्टै सम्झौता अन्तर्गत विराटनगर भारतमा जोगवनी र कलकत्तासंग जोडिनेछ । शहरमा विद्युत्शक्तिको पूर्ति उपलब्ध छ र एच. एम. जी. ले सो शक्ति एक्सचेञ्ज भवनमा व्यवस्था गर्ने प्रबन्ध गर्नेछ । एक्सचेञ्ज भवन निर्माणको लागि एच. एम. जी. ले मूल्य र रूकावटहरूरहितको जग्गाको व्यवस्था गर्नेछ । भवन निर्माण र दूर सञ्चार अवयव सम्बन्धी खर्च भारत सरकारले नेपाललाई व्यवस्था गरिदिएको सहायता कोषहरूबाट व्यहोरिनेछ । विराटनगरमा टेलिफोन एक्सचेञ्ज भवनलाई वातानुकूल (एयरकण्डिशन) तुल्याउन आवश्यक सुविधाहरूको पनि व्यवस्था गरिनेछ ।

२. जनकपुर टेलिफोन एक्सचेञ्ज:-

जनकपुर, जुन तराईमा एक महत्वपूर्ण धार्मिक स्थान हो, व्यापार तथा वाणिज्यको ध्यस्त केन्द्रका रूपमा द्रुततर गतिले विकास गर्दै गैरहेको छ । पूर्व-पश्चिम राजमार्ग र ढल्केवार जनकपुर जलेश्वर सडकको समाप्तिले गर्दा व्यापार, वाणिज्य र उद्योग सम्बन्धी गतिविधिहरू जनकपुरभित्र र वरिपरि पर्याप्त रूपमा फैलिनेछ र यस सन्दर्भमा यस क्षेत्रका जनताहरूका लागि दूर सञ्चार सुविधाहरूको व्यवस्था गर्न आवश्यक ठानिएको छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

हाल सो शहरमा विद्युत् शक्तिको पूर्तिको व्यवस्था नभएकोले पर्याप्त तारको जाल-सहितको सी. वी. २०० लाइनहरूको म्यानुयल एक्सचेञ्ज खोल्न प्रस्तावित भएको छ । एक्स-चेञ्ज उप-व्याट्रीद्वारा चल्नेछ जुन इञ्जिन जेनरेटरबाट चार्ज हुनेछ । पछि जब विद्युत् शक्तिको पूर्ति उपलब्ध हुन्छ म्यानुयल एक्सचेञ्जको स्थान एक कुनै अटोम्याटिक क्रसबार किसिमले लिनेछ । भविष्यमा पूर्तिका लागि विद्युत् जडानका साथ भवन पनि जी. ओ. आई. द्वारा व्यवस्था गरिनेछ । भवनका लागि एच. एम. जी. द्वारा मूल्य र रूकावटरहितको जग्गाको व्यवस्था हुनेछ ।

३. झापा टेलिफोन एक्सचेञ्ज:-

झापा मेची अञ्चलको जिल्लाको शहर हो र हालैमा स्थानीय व्यापार उद्योग विकासमा उल्लेखनीय महत्व प्राप्त गरेको छ । एच. एम. जी. ले यस इलाकामा औद्योगिक क्षेत्र खडा गर्ने योजना गरेको छ । यस इलाकाको लागि टेलिफोन एक्सचेञ्ज सुविधाको व्यवस्था गर्न अनिवार्य ठानिएको छ । झापामा विद्युत् शक्तिको पूर्ति उपलब्ध नभएकोले यस शहरको टेलिफोन सम्बन्धी आवश्यकताहरू पूरा गर्न १०० सी. वी. लाइन म्यानुयल एक्सचेञ्जको जडान गर्न प्रस्तावित गरिएको छ । उक्त एक्सचेञ्ज उप-व्याट्रीद्वारा चल्नेछ जुन इञ्जिन जेनरेटरद्वारा चार्ज हुनेछ । एच. एम. जी. ले बिना मूल्य र रूकावटहरूरहितको जग्गाको प्रबन्ध गर्नेछ । भवन र विद्युत् जडानहरू जी. ओ. आई. द्वारा व्यवस्था गरिनेछ । उक्त एक्सचेञ्ज उपयुक्त तरीकाले काठमाडौं भएर जनरल ट्रंकजालसंग जोडिनेछ ।

४. कार्यान्वयन र खर्चका लागि एजेन्सी:-

(क) यस योजना अन्तर्गत विभिन्न प्रकारका दूर सञ्चार कार्य भारतीय पी. एण्ड टी. डिपार्टमेण्टद्वारा पूरा गरिनेछ र तिनै एक्सचेञ्ज भवनहरूमा विद्युतीकरण र फनिचरको व्यवस्थासहित भवन निर्माण एच. एम. जी. को केन्द्रीय इञ्जिनियरिङ्ग डिभिजनद्वारा पूरा गरिनेछ । तथापि भवनहरूको लागि प्रारम्भिक र विस्तृत नक्साहरू निर्माणस्थलको नक्सा उपलब्ध गराइएपछि भारतीय पी. एण्ड टी. डिपार्टमेण्टको वरिष्ठ आर्किटेक्टद्वारा तयार हुनेछ । यस योजनाको कार्य सम्झौतामा हस्ताक्षर भएपछि मात्र लिइनेछ । योजनाको अनुमानित खर्च हिसाब गरिएको छ र परिशिष्ट १ मा दिइएको छ । विराटनगर, जनकपुर र झापामा भारतीय पी. एण्ड टी. डिपार्टमेण्टद्वारा पूरा गरिने दूर सञ्चार कार्यको खर्च लगभग भा. रू. ५४,५७,०००।- हुनेछ । विराटनगर, जनकपुर र झापामा केन्द्रीय इञ्जिनियरिङ्ग डिभिजनद्वारा कार्यान्वित गरिने भवन निर्माणको खर्च लगभग भा. रू. ११,७९,०००।- हुनेछ । यस प्रकार योजनाको कूल खर्च भा. रू. ६६,६६,०००।- हुनेछ ।

(ख) दूर सञ्चार कार्यका लागि प्राविधिक विस्तृत विवरण भारतीय पी. एण्ड टी. डिपार्टमेण्टद्वारा तयार गरिनेछ ।

४९३
आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

दूर सञ्चार कार्यको कार्यान्वयनका लागि काठमाडौं वा विराटनगरमा सदरमुकाम रहने गरी एक निर्माण डिभिजन खडा गरिनेछ । दूर सञ्चार कार्यहरूको कार्यान्वयन र त्यसको सम्भारको लागि आवश्यक पर्ने कर्मचारीहरू परिशिष्ट ४ मा उल्लेख गरिएको छ ।

५. प्रशिक्षण

जडान र सम्भारको कामका लागि लगाइने नेपाली कर्मचारीवर्गलाई आवश्यक ठानिएमा रु. २ लाखसम्मको खर्चमा भारतमा प्रशिक्षण सुविधाको व्यवस्था गर्न आवश्यक प्रबन्ध गरिनेछ ।

परिशिष्ट-१

नयाँ टेलिफोन एक्सचेञ्ज योजना अन्तर्गत नेपालको विराटनगर, जनकपुर र झापामा व्यवस्था गरिने दूर सञ्चार सुविधाको खर्च ।

विवरण अनुमानित खर्च भा. रु. मा

(क) खुला तार लाइन मार्ग	शून्य
(ख) ट्रान्समिशन उपकरण	"
(ग) टेलिग्राफ उपकरण	"
(घ) ट्रक एक्सचेञ्ज	"
(ङ) विराटनगरमा १३०० लाइन अटोम्याटिक क्रसबार एक्सचेञ्ज	रु. ४०,२४,६९१।-

(पेन्टा कोन्टा किसिम)

(च) जनकपुरमा २०० लाइन सी. बी. म्यानुयल एक्सचेञ्ज	रु. २,९१,३०५।-
(छ) झापामा १०० लाइन सी. बी. म्यानुयल एक्सचेञ्ज	रु. १,८९,७६६।-
(ज) भवनहरू, बिजुली जडान र फर्निचर	

एक्सचेञ्जको नाम

प्लान्थ एरिया

(१) विराटनगर	५९२० वर्गफुट	रु. ६,५०,५१८।-
(२) विराटनगर एक्सचेञ्ज भवनको उपकरण कोठा- हरूलाई एयरकण्डिशनिङ गर्न		रु. १,३५,०००।-
(३) जनकपुर (भवन र बिजुली जडान)		रु. १,९६,५२६।-
(४) झापा " "		रु. १,९६,५२६।-
(झ) स्थापनाको खर्च		

विराटनगर एपरेटस र प्लाण्ट

रु. ४,००,७६९।-

जनकपुर र झापा एपरेटस र प्लाण्ट

रु. २२,७६७।-

३ एक्सचेञ्जहरूका लागि एपरेटस र प्लाण्ट बाहेक

अरु

रु. ४,८०,१३४।-

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ज) एसेप्टेन्सटेस्टिङ्ग स्टाफको खर्च (जबलपुर टी. एण्ड डी. सर्कलबाट खटाइने)	रु.	४५,०००।-
(ट) परियोजनाका लागि भर्ना गरिने स्थानीय स्टाफ	रु.	३३,०००।-
कूल जम्मा	रु.	६६,६६,००२।-

परिशिष्ट- २

विराटनगरमा १३०० लाइन क्रसबार एक्सचेञ्ज जडानको विस्तृत खर्च

विषय	नगद	भण्डार	उपरीव्यय	जम्मा
	रु.	रु.	रु.	रु.
भवनहरू	४,७३,६००।-	-	७१,०४०।-	५,४४,६४०।-
विद्युत् जडान	६८,०३५।-	-	७,८४३।-	१,०५,८७८।-
एयरकण्डिशनिङ्ग कार्य	१,१०,०००।-	-	२५,०००।-	१,३५,०००।-
एपरेटस र प्लान्ट (आई. टी. आई.)	२२,४६,०००।-	६२,४००।-	२६,८३८।-	२३,३५,२३८।-
तारहरू	१,१४,०००।-	६,१२,०००।-	१,०१,६१६।-	११,२७,६१६।-
संवस्क्राइवर्स एपरेटस र प्लान्टहरू	१,२७,५००।-	८,५००।-	१,८७०।-	१,३७,८७०।-
लाइनहरू र तारहरू	७६,५००।-	१,६६,७५०।-	२२,८३८।-	२,६६,०८८।-
अनुदान दस्तुरहरू	१,२४,१७६।-	-	-	१,२४,१७६।-
जम्मा	३३,७०,२१४।-	११,८२,६५०।-	२,५७,३४५।-	४८,१०,२०९।-

झापामा १०० म्यानुयल लाइन एक्सचेञ्ज जडानको खर्च

भवन	१,४३,०००।-	-	२१,५४०।-	१,६४,५४०।-
बिजुली जडान	२६,६१७।-	-	२,३६६।-	३१,६८३।-
एपरेटस र प्लान्ट	१,०००।-	१२,०००।-	१,३३६।-	१४,३३६।-
संवस्क्राइवर्स एपरेटस र प्लान्टहरू	१,०००।-	१५,०००।-	१,६६८।-	१७,६६८।-
लाइनहरू र तारहरू	६,०००।-	२४,०००।-	२,५४२।-	३५,५४२।-
तारहरू	१२,५००।-	८०,०००।-	८,६६५।-	१,०१,४६५।-
इंजिन एल्टरनेटर	७,०००।-	-	-	७,०००।-
अनुदान दस्तुरहरू	१३,७५५।-	-	-	१३,७५५।-
कूल	२,१६,८७२।-	१,३१,०००।-	३८,४२०।-	३,८६,२९२।-

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

परिशिष्ट- २ क्रमशः

जनकपुरमा २०० लाइन म्यानुयल एक्सचेञ्ज जडानको खर्च

विषय	लगद	भण्डार	उपरीव्यय	जम्मा
भवनहरू	१,४३,०००।-	-	२१,५४०।-	१,६४,५४०।-
बिजुली जडान	२६,६१७।-	-	२,३६६।-	२९,९८३।-
एपरेटस र प्लान्ट	२,०००।-	२४,०००।-	२,६७२।-	२८,६७२।-
सबस्क्राइवर्स एपरेटस र प्लान्टहरू	२,०००।-	३०,०००।-	३,३३५।-	३५,३३५।-
लाइन र तारहरू	१८,०००।-	४५,०००।-	५,१५३।-	६८,१५३।-
तारहरू	२०,०००।-	१,००,०००।-	११,२५०।-	१,३१,२५०।-
इंजिन एल्टरनेटर	७,०००।-	-	-	७,०००।-
अनुदान दस्तुरहरू	२०,८६५।-	-	-	२०,८६५।-
जम्मा	२,४२,५१२।-	१,६६,०००।-	४६,३१६।-	४,८७,८३१।-

परिशिष्ट २ को पृष्ठ ६

	रु.
(क) विराटनगरमा एक्सचेञ्ज जडान गर्ने खर्च	४८,१०,२०६।-
झापाको एक्सचेञ्ज जडान गर्ने खर्च	३,८६,२६२।-
जनकपुरमा एक्सचेञ्ज जडान गर्ने खर्च	४,८७,८३१।-
(ख) ए. एण्ड पी. विराटनगर स्थापनाको खर्च	४,००,७६६।-
ए. एण्ड पी. झापा र जनकपुर स्थापनाको खर्च	२२,७६७।-
ए. एण्ड पी. बाहेक तीन एक्सचेञ्जहरूको स्थापनाको खर्च	४,८०,१३४।-
(ग) एसेप्टेन्सटेस्टीङ स्टाफको खर्च	४५,०००।-
(घ) परियोजनाका लागि भर्ना गरिने स्थानीय स्टाफको खर्च	३३,०००।-

कूल जम्मा ६६,६६,००२।-

भर्ना ६६,६६,०००।-

(छैसठ्ठी लाख छैसठ्ठी हजार भारतीय मुद्रामा)

परिशिष्ट- ३

विराटनगर (नेपाल) मा दूर सञ्चार भवनका लागि १३०० लाइन क्षमताको अटोम्याटिक एक्सचेञ्ज (पेन्टाकोन्टा) राख्ने स्थानको अनुसूची ।

(१) स्वीच कोठा	१५०० वर्गफीट
(२) ब्याटरी कोठा	४०० "

आधिकारिकता सुदूरण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(३) शक्ति कोठा	४०० "
(४) एस. डी. एफ. र टेष्ट कोठा	४०० "
(५) अटोम्यानुयल टूड्ङ्ग कोठा	४०० "
(६) एयरकण्डिशन प्लाण्ट कोठा	३०० "
(७) अरू सुविधाहरू	३०० "

कूल कार्पेट क्षेत्र ३७०० वर्गफीट
 कूल प्लिन्थ क्षेत्र ३७०० वर्गफीट × १.६
 = ५६२० वर्गफीट

परिशिष्ट- ४

परियोजनाको कार्यान्वयनका लागि आवश्यकता पर्ने स्टाफ देखाउने परिशिष्ट
 क. डिभिजन कार्यालय । सब डिभिजन कार्यालयहरू र आउटडोर प्लाण्टवर्क ।

क्र.सं.	पद	पदको संख्या	अवधि
१.	डी.ई.टी.	१	२ १/२ वर्ष
२.	ए.ई.	१	१ वर्ष
३.	एस.आर. डिभिल.एक्ट (पि.एण्डटी.)	१	वर्ष २ १/२
४.	इन्जि. सुपरभाइजर	२	एक २ १/२ वर्षका लागि एक १ वर्षका लागि
५.	डी.ई.टी. का लागि स्टेनो टाइपिष्ट	१	१ वर्षका लागि
६.	क्लर्कहरू	२	एक २ १/२ वर्षका लागि एक १ वर्षका लागि
७.	क्याबुल जवाइण्टर	१	१ १/२ वर्षका लागि
८.	सब इन्स्पेक्टरहरू	२	१ वर्ष
९.	लाइनमेन	४	दुई २ वर्षको लागि दुई १ वर्षको लागि

ख : बिराटनगरमा एपरेटस र प्लाण्ट उपकरणको जडान :-

क्र.सं.	पद	पदको संख्या	अवधि
१.	ए.ई.	१	१ वर्ष
२.	इन्जिनियरिग	६	१ वर्ष
३.	मेकानिक्स	१६	१ वर्ष

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

ग. जनकपुर झापामा एपरेटस् र प्लाण्टको जडान :-

१. इञ्जिनरीरिंग सुपर भाइजर	१	४ महीना
२. मेकानिक्स	३	४ महीना

ग. २ भर्ना गरिने स्थानीय स्टाफ :-

१. ड्राइभर	३	एक २ $\frac{१}{२}$ वर्षका लागि
		एक २ वर्षका लागि
		एक १ वर्षका लागि
२. क्लिनर	३	एक २ $\frac{१}{२}$ वर्षका लागि
		एक २ वर्षका लागि
		एक १ वर्षका लागि
३. पियन	३	एक २ $\frac{१}{२}$ वर्षका लागि
		एक २ वर्षका लागि
		एक १ वर्षका लागि

घ. एसेप्टेन्स टोस्टगका लागि स्टाफ :-

१. असिप्टेण्ट इञ्जिनियर	१
२. इञ्जिनरीरिंग सुपर भाइजर	२
३. मेकानिक्स	६

ङ. संभार परिचालनका लागि सुझाव गरिएका स्टाफ :-

१. असिप्टेण्ट इञ्जिनरीरिंग १ (तीनवटै सब एक्सचेञ्जका लागि)
२. इञ्जिनरीरिंग सुपर भाइजर ४ (विराटनगरका लागि ३, जनकपुर र झापाका लागि १)
३. ट्राफिक सुपरभाइजर १ (विराटनगर एक्सचेञ्जका लागि)
४. सब इन्स्पेक्टर टेलीग्राफ ३ (विराटनगरका लागि २ जनकपुर र झापाका लागि १)
५. मेकानिक्स ८ (विराटनगरका लागि ५, जनकपुरका लागि २ र झापाका लागि १)
६. अपरेटर २२ (विराटनगरका लागि १०, जनकपुरका लागि ७ र झापाका लागि ५)
७. लाइनमेन १७ (विराटनगरका लागि १०, जनकपुरका लागि ५, र झापाका लागि २)

आज्ञाले-

चूडामणिराज सिंह मल्ल
श्री ५ को सरकारको सचिव

श्री ५ को सरकारको छापाखानामा मुद्रित ।

आधिकारिक मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।